

Yükseköğretim Düzeyinde Ana Dili Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme

Hüseyin Taş

*Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Öğrencisi.
huseyintas2005@hotmail.com*

Doç. Dr. Alpaslan Okur

*Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
aokur@sakarya.edu.tr*

Özet

Bir ülke için bireylere ana dil edinimini en üst düzeyde kazandırmak kendi geleceği açısından çok büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla ülkemizde Türkçe öğretimi her kademede en iyi şekilde yapılmaya çalışılmakta ve her geçen gün bu alandaki yeni uygulama ve çalışmalar hız kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaları belirtilen sınırlılık çerçevesinde tespit etmek ve bu araştırmaları temel alarak üniversite düzeyinde Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunlarla ilgili çözüm önerileri sunmaktır. Çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmış ve veriler doküman incelemesi tekniği ile elde edilmiştir. Çalışmada ilgili araştırmalar Google akademik, Asos İndeks, Türk Eğitim İndeksi veri tabanları ile Yök ulusal tez merkezinden "Üniversite Düzeyi Türkçe Öğretimi", "Üniversitede Ana Dili Öğretimi" Üniversite Öğrencilerinin Konuşma, Yazma, Dinleme ve Okuma becerileri" ifadeleriyle taranmıştır. Araştırma verileri ilgili veri tabanlarından elde edilen çalışmalarla sınırlıdır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Türkçe Öğretimi, Ana Dil Eğitimi

A Evaluation Concerning Main Language Training On Level Of Higher Education

Abstract

Teaching main language acquisition to provide the highest level For a country is great significance in terms of their future. Thus, in our country turkish lesson at each stage being attempted in the best way and nowadays in this field applications and studies are gaining momentum. Aim of this study is to determine the researches related Turkish education on level of higher education and to provide solutions related problems that arise in teaching Turkish Based on these researches. study was designed as Qualitative research and data was obtained by the document analysis techniques. Related research in study has been searched with phrases such as "University Students' Speaking, Writing, Listening and Reading skills", "Main Language Teaching at the University", " University Level Turkish Training", on Yök national central thesis, Google acadamic, Asos Index, Turkish Education Index Data of research is limited with the work obtained from the relevant database.

Key Words: Higher Education, Turkish Education, Main Language Training

Giriş

Kişinin bilgiye ulaşmasında, toplum içerisinde sağlıklı iletişim kurabilmesinde ve sosyalleşmesindeki en önemli vasıta dildir. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş bir içtimaî bir müessesedir (Ergin, 2004: 3). Korkmaz'a göre ise dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir (Korkmaz, 2007: 67).

Düşünmenin ve iletişimin aracı olan dil; insanları birbirine bağlayan, bir toplumu gelişigüzel insan yığını olmaktan çıkararak, millet haline getiren en önemli öğelerden biridir. Aynı dili konuşan ve dil birliği sağlanan toplumlarda bireyler arasında köklü bir yakınlık, sevgi ve saygı bağları oluşur. Bu bağlar, toplum yaşayışı için çok önemli olan güven duygusunun kaynağıdır. Çok iyi biliyoruz ki birbirine güven duyan insanların meydana getirdiği toplumlarda birlik ve bütünlük kolay sağlanır (Kavcar, 1999:141).

Aksan'a (2000) göre, 'varlığın evi' olan dil, bireyin kimliği ve kişiliği demektir. En gelişmiş iletişim dizgesi olan dil insanı insan yapan niteliklerin başında gelir; onun duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar (Aksan, 2000: 11). Dil birçok araştırmacı tarafından dilin şu veya bu özelliği öne çıkarılarak tanımlanmaya çalışılmıştır. En kısa biçimiyle dil, insana özgü bir olgudur. (Demir ve Yılmaz, 2003: 15)

Dili doğru ve düzgün kullanma doğuştan gelen bir yetenek değil, iyi bir dil eğitimi ile elde edilen bir beceridir. Bu beceriyi bireye kazandırmak amaçlı planlı ve programlı ilk çalışmalar ilköğretim düzeyinde başlar ve yükseköğretim düzeyine kadar bu süreç devam eder. Şüphesiz ana dili eğitimindeki tüm dönemler çok önemlidir. Ancak üniversite düzeyindeki dil öğretimi dil öğretimindeki en son süreç olması ve bireyin yaşamı boyunca bir daha planlı ve programlı bir dil öğretimi süreciyle karşılaşmayacak olması yönüyle üzerinde dikkatle durulması gereken bir dönemdir.

Eğitim sistemimizde Türkçenin öğretimi ilköğretim düzeyinde başlamakta ve değişik kademelerde bu süreç on iki yıl devam etmektedir. Bu süre zarfında öğrenciler Türk dilinin tarihini, kurallarını ve yaşamlarında kullandıkları okuma, konuşma, dinleme ve yazma gibi dil becerilerini edinirler. Yükseköğretim düzeyine gelen bir bireyin ana dili ile ilgili tüm becerileri etkin bir şekilde kullanabilmesi beklenir. Yapılan araştırmalar ülkemizde bireylerin yükseköğretime kadar bu becerileri yeterince kullanamadıklarını göstermektedir. Bu gereklilik doğrultusunda 1981 yılında YÖK'ün kurulması ile birlikte ülkemizdeki tüm üniversitelerde "Türk Dili" dersinin okutulması zorunlu hale getirilmiştir. Bu ders ile yükseköğretim düzeyine kadar ana dili ile ilgili becerileri edinmemiş bireylere üniversite düzeyinde ana dili ile ilgili temel kuralları ve becerileri öğrenebilme ve edinebilme fırsatı sunulmaktadır.

Yukarıda ifade edilen tespitler neticesinde, yükseköğretimde Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalar hangi hususlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu araştırma sonuçları hangi gerçeği ortaya koymaktadır. Üniversite düzeyinde ortaya çıkan bu eksiklikleri ortadan kaldırmak adına nelerin yapılabileceği ile ilgili araştırmacılar neler önermektedir gibi nedenlerle yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi ile ilgili bir analiz çalışmasının yapılması gerekliliği doğmuştur.

Bu araştırmanın amacı yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaları belirtilen sınırlılıklar çerçevesinde tespit etmek ve bu araştırmaları temel alarak üniversite düzeyinde Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunlarla ilgili çözüm önerileri sunmaktır.

Araştırmada genel olarak şu problem cümlelerine yanıt aranmıştır.

- 1- Yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar nelerdir?
- 2- Yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar hangi konularda yoğunlaşmaktadır?
- 3- Yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunlarla ilgili araştırmacılar hangi çözüm önerilerini ortaya koymaktadır?

Bir ülke için bireylere ana dil edinimini en üst düzeyde kazandırmak kendi geleceği açısından çok büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla ülkemizde Türkçe öğretimi her kademedede en iyi şekilde yapılmaya çalışılmakta ve her geçen gün bu alandaki yeni uygulama ve çalışmalar hız kazanmaktadır. Dil becerileri ile ilgili eksikliklerin giderilebileceği bireyin yaşamındaki son Türkçe öğretimi dersi olan Türk dili ile Yazılı ve Sözlü Anlatım derslerindeki aksaklıklar ana dilini etkin bir şekilde kullanamayan okumuş bir kitleyi karşımıza çıkaracaktır. Böyle bir sorun Türkçe öğretimi ile ilgilenen bilim insanları için ele alınması gereken bir konudur.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2000:19).

Verilerin elde edilmesinde doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 2000:140). Elde edilen veriler belirlenen başlıklar doğrultusunda betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde, veriler sistematik bir biçimde betimlenip yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2000: 224).

Çalışmada ilgili araştırmalar Google akademik, Asos İndeks, Türk Eğitim İndeksi, veri tabanları ile Yök ulusal tez merkezinden “Üniversite Düzeyi Türkçe Öğretimi”, “Üniversitede Ana Dili Öğretimi” Üniversite Öğrencilerinin Konuşma, Yazma, Dinleme ve Okuma becerileri” ifadeleriyle taranmıştır. Araştırma verileri ilgili veri tabanlarından elde edilen çalışmalarla sınırlıdır.

Bulgular ve Yorum

Yapılan taramanın ardından yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar yedi ayrı başlık altında ele alınmıştır. Bu başlıklar altında araştırmalar tez çalışması ve makale olarak bir ayrıma tabi tutulmamış, her bir çalışma, çalışmanın amacı, örnekleme ile ulaşılan sonuçlar ve araştırmacının önerileri açısından kısaca değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Yükseköğretim Düzeyinde Türkçe Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Konu Başlıkları

Konu Başlıkları	Çalışma Sayısı
Sözcük Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmalar	8
Söz Dizimi ile Yazım Kuralları ve Noktalama Üzerine Yapılan Çalışmalar	3

Üniversitede okutulan Türk Dili Dersi Üzerine Yapılan Çalışmalar	8
Yazma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar	14
Okuma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar	6
Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar	6
Dinleme Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar	5
Toplam	50

Üniversite Düzeyinde Sözcük Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Türkçe Sözlük'te "anlamı olan ses veya ses birliği, söz, sözcük" olarak açıklanan kelime dilin en temel unsurlarından birisidir. Duygu ve hayal bir yönüyle düşünce ise de tamamıyla kelimelere dayanır. Dolayısıyla bir insan ne kadar çok sözcük biliyorsa, düşüncesini o kadar çok geliştirmiştir. Çünkü "her sözcük insan zihnine kavram olarak yerleşir. Bu nedenle insan, kavramlarla, yani sözcüklerle düşünür" (Karatay,2007: 143).

Bu nedenle Türkçe öğretiminin her düzeyinde sözcük öğretimi üzerine yapılan araştırmalar önem kazanmaktadır. Araştırmamız göstermektedir ki üniversite düzeyinde sözcük öğretimi üzerine yapılan çalışmalar çok sınırlıdır.

Batur (2010), tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin internet ve telefon gibi kitle iletişim araçlarından etkilenerek kullandıkları sözcük ve kavramları belirlemek amaçlanmış ve eğitim fakültesinde okuyan 250 üniversite öğrencisi ile hazırlanan sorular doğrultusunda görüşmeler yapılmış ve üniversite öğrencilerinin internet ve telefon gibi kitle iletişim araçlarından etkilenerek kullandıkları sözcük ve kavramlar tespit edilmiştir.

Lüle Mert (2012), tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımlarında kullandıkları sözcükleri Türkçe ya da yabancı kökenli olmaları bağlamında değerlendirebilmek amacıyla 2011-2012 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programının 4. sınıfında öğrenim gören 50 öğretmen adayının "Tiyatro ve Drama Uygulamaları" dersinin dönem sonu sınav sorularına verdikleri yazılı yanıtları değerlendirmeye tabi tutulmuş ve Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımda kullandıkları sözcüklerin % 12'si yabancı kökenli sözcüklerden oluştuğu tespit edilmiştir.

İşeri (2010), tarafından yapılan çalışma Türkçe Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının dilin sözvarlığında önemli yere sahip deyimlerin anlamsal açıdan tahmin edilebilirliklerinin incelenmesi amacıyla 228 öğrenciyle yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda örnekleme yer alan deyimler çerçevesinde öğrencilerin genelde deyim bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı ortaya çıkmıştır.

Pilav (2008), tarafından yapılan doktora tez çalışması üniversitelerin lisans programlarının birinci sınıfında okuyan öğrencilerin söz varlığını tespit etmek, elde edilen sonuçları, bu öğrencilerin ortaöğretimin son sınıfında okudukları edebiyat ders kitabının söz varlığı ile karşılaştırmak, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyabilmek maksadıyla yapılmıştır. Çalışmada 3 üniversitenin 9 fakültesinden 450 öğrenciye yazılı anlatım yaptırılarak 106030 kelimelik bir havuz oluşturulmuştur. Yine çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu onaylı lise 3. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarından MEB ve Şimşek yayınlarına ait iki adet ders kitabı da söz varlığı tespiti için incelenmiş ve öğrencilerin söz varlığı ile karşılaştırılmıştır.

Ders kitaplarında ve öğrencilerde yaygın olarak ve yüksek sıklıkla kullanılan kelimeler belirlenmiş, ders kitabında olduğu halde öğrencinin kullanmadığı ya da öğrenci tarafından kullanılmasına rağmen ders kitabında bulunmayan kelimeler listeler halinde verilmiştir. Kelime hazinesi kat sayılarından ve

bir kelimenin tekrarlanma durumundan hareket ederek öğrencilerin üniversiteye gelmeden önce okudukları edebiyat ders kitabının söz varlığından yeterince faydalanamadığı sonucuna dikkat çekilmiştir.

Çiftçi (1991), tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında Yükseköğrenimle beraber değişti ihtisas sahalarında branşlaşmaya başlayan 19+ yaş grubundaki Türk gencinin anadilinin temel materyallerini teşkil eden kelime ve kavramlarla münasebetinin derecesini objektif usullerle tespit etmek amacıyla 102 üniversite son sınıf öğrencisine otobiyografi ve kompozisyon metni yazdırılmıştır ve öğrencilerin bu düzeydeki aktif kelime sayısı 1324 olarak belirlenmiştir.

Akçay (2013), tarafından yapılan çalışmada 240 Türkçe öğretmeni adayının bilişim terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterlikleri cinsiyet, bilgisayarı kullanabilme düzeyi, haftalık bilgisayar kullanma düzeyi ve bilgisayar sahibi olma değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının bilişim terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterlikleri üzerinde cinsiyet ve haftalık bilgisayar kullanma düzeyinin etkili olmadığı; bilgisayarı kullanabilme düzeyi ile bilgisayar sahibi olma durumunun etkili olduğu tespit edilmiştir.

Onan ve Baş, (2009), tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının, yazılı anlatımlarında hangi deyimleri ne ölçüde kullanabildiklerini tespit etmek ve bu doğrultuda yazılı anlatımlarını ne oranda etkili kılabildiklerini ortaya koyabilmek amacıyla Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde 3. sınıf seviyesinde bulunan Türkçe öğretmeni adaylarından 30'ar kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Adaylara öyküleyici, betimleyici, açıklayıcı ve tartışmacı tarzda, birer hafta ara ile dört kompozisyon yazdırılmış ve bu veriler üzerinde deyim kullanımları tespit edilmiştir. Araştırma neticesinde Türkçe öğretmeni adaylarının en çok deyim kullanımını tartışmacı anlatım tarzında tercih ettikleri görülmüştür.

Arslan (2013), tarafından yapılan çalışmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin İstiklal Marşı'ndaki anahtar kelimeleri bilip bilmediklerini belirlemek, bundan hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik çıkarımlarda bulunmak amacıyla Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim, Fen- Edebiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde ve Meslek Yüksek Okulundaki üç yüz birinci sınıf öğrencisine açık uçlu sorulardan oluşan başarı testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda uzman görüşünden hareketle oluşturulan İstiklal Marşı'ndaki anahtar kelimelerin % 33.8'inin bilindiği, % 66.1'inin bilinmediği belirlenmiş; bu veriden hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılmadığı ifade edilmiştir.

Üniversite Düzeyinde Söz Dizimi ile Yazım Kuralları ve Noktalama Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kişi kendi ana diline ait temel nitelikleri, o dilin incelikleri ve zenginliklerini sistemli, programlı bir şekilde ilkökul düzeyinde öğrenmeye başlamakta ve yükseköğretimin sonuna kadar da bu süreç devam etmektedir. Bireyin ana dilini iletişim kurarken etkili bir şekilde kullanabilmesi için, dil içerisinde yargı bildiren unsur olarak nitelendirebileceğimiz söz dizimi (cümle) ile yazılı anlatım sürecinde yazım kuralları ve noktalama ile ilgili bilgi ve beceriye sahip olması beklenir. Özellikle yükseköğretim düzeyindeki bir kişinin duygu ve düşüncelerini, mantıksal tutarlılık içerisinde yazım kuralları ve noktalamaya dikkat ederek ifade edebilmesi çok önemlidir. Bu nedenle birçok araştırmacı tarafından üniversite öğrencilerinin özellikle yazılı anlatımlarında cümle kurabilme becerisi ile yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat etme durumları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Köstekçi (1992), tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi filoloji bölümleri birinci sınıf öğrencilerinden 113 kişilik bir grup üzerinde "Üniversite Öğrencilerinin Cümle Hataları çözümlenmiştir. Öğrencilere, ilk önce otobiyografileri, daha sonra da serbest bir kompozisyon metni yazdırılmış ve cümle hataları belirlenmeye çalışılmıştır. Otobiyografi ve kompozisyon kâğıtlarındaki hatalı cümleler toplamı içinde imla-noktalama

hatalarının payı %27,20'dir. Araştırmacı, bu değerlere göre "imla ve noktalama bilgisinin örgün eğitim kademelerinde yeterince işlenmediği sonucuna varılabileceğini belirtmektedir.

Duman (1997) tarafından yapılan doktora tez çalışmasında "Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri Dışındaki Bölümlerinde Türkçenin Eğitimi'nde yaşanan sorunlar ele alınmış; öğrencilerin Türkçe yetersizlikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. 1995-1996 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü birinci sınıf öğrencileri üzerinde yürütülen ve öğretim yılı boyunca sürdürülen çalışmada, Türk Dili dersindeki uygulamalara katılan 20 öğrencinin 20'şer kompozisyon -toplam 400- kâğıdı, verilerin toplandığı araçlar olmuştur. Araştırmacı, yazılı anlatım hatalarını "Genel Anlatım Bozuklukları" ve "Cümle Bozuklukları" ana başlıkları altında toplamış ve öğrencilerin cümle bozukluklarının son 10'ar kompozisyonda ilk 10'ar kompozisyona göre %41,64; son 5'er kompozisyonda ilk 5'er kompozisyona göre %52,38 oranında azaldığını bildirmiş; ancak bu sonucu yeterli bulmamıştır.

Çelik ve Elkatmış (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim kapsamında derlem tabanlı özgün dil örnekleri ile karşı karşıya getirilmelerinin ve dil kurallarını çıkarımlama çalışmalarının noktalama işaretlerinin doğru kullanımlarını edinmeleri üzerindeki etkisini öğretmen merkezli tümdengelim yöntemiyle karşılaştırarak inceleme amaçlanmıştır. Araştırma Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde eğitim gören 171 öğrenci ile yapılmış ve ulaşılan sonuç Türkçede noktalama işaretlerinin kullanım kurallarının edinilmesinde derlemlere dayalı dil öğretim materyal ve etkinlikleri ile çalışan öğrencilerin sunuş merkezli (tümdengelim) yöntem ile eğitim alan öğrencilere kıyasla daha etkili bir öğrenme sağladığı yönündedir.

Üniversitede okutulan Türk Dili Dersi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde ana dili eğitimi ilkökul düzeyinde başlamakta ve bu süreç üniversite düzeyine kadar programlı bir şekilde devam etmektedir. Bu sürecin en son noktası üniversitemizde okutulan Türk Dili yada "Yazılı ve Sözlü Anlatım" olarak isimlendirilen derstir. Yaklaşık otuz yıldır üniversitemizde zorunlu olarak okutulan bu derslerle ilgili dersin içeriği, dersi okutan öğretim elemanlarının niteliği ve de özellikle bu dersin zorunlu bir ders olması ile ilgili bir çok konu tartışılmakta ve bu konuda çalışmalar yapılmaktadır.

Gülay ve Durukan (2012), tarafından yapılan çalışmada üniversite birinci sınıfta okuyan öğrencilerin Türk Dili dersi bağlamında bu ders ve genel anlamda Türk Dili hakkındaki düşünceleri doğrultusunda dersin hedeflerine ne derece ulaşıldığı incelenmiş ve veriler Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Ardeşen Meslek Yüksekokulunda farklı ön lisans programlarında okuyan 8 birinci sınıf öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla odak grup görüşmesi yapılarak elde edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin Türk dili dersinin amaçları ve hedefleri konusunda bilgiye sahip olmadıkları; daha önce bu konuda aralarında konuşmadıkları veya ders hakkında kendi kendilerine hiç düşünmedikleri ortaya çıkmıştır.

Vural (2007), tarafından yapılan çalışmada üniversitemizde okutulan Türk Dili dersinin; gerekliliği, önemi, bugünkü durumu, yeterliliği ve yetersizliği ortaya konulmuş ve bu eksikliklerin giderilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Karataş (2013), tarafından yapılan çalışmada üniversite birinci sınıfta zorunlu olarak okutulan Türk Dili dersinin önemi ve gerekliliğini tartışmaya açılarak hazırlanan bir anket ile üniversite öğrencilerinin ana dillerine karşı tutumları tespit edilmiş ve doğrultuda "Türkçe, Türk Dili" eğitiminin nasıl olması gerektiği belirtilmiştir.

Cemiloğlu (2004), tarafından yapılan çalışmada Türk Dili dersinin programı, derste uygulanmakta olan yöntemler ve ders sonundaki öğrenci kazanımları tartışılmış ve sonuç olarak Türk Dili dersi programının yenilenmesi ve bu yolla uygulama birlikteliğinin sağlanması önerilmiştir.

Gülay (2012), tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında Üniversitelerde okutulan Türk Dili dersinin etkililiği tartışılmış, araştırmacı tarafından 168 öğrenci ile 14 hafta süren bir eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğreticinin model olması gerektiği, öğrencilerin kendilerine dil bilinci kazandıracak metinlerle karşılaştırılmasının önemi ve öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda tüm öğrencilerin katılımının sağlanacağı uygulamaların yapılması gibi öneriler araştırmacı tarafından sunulmuştur.

Tan (2012), tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışması Üniversitelerde okutulan Türk Dili derslerinde uygulanan yöntemlerin ve karşılaşılan sorunların irdelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada uygulanan anket çalışmasıyla, öğretim elemanlarının görüşleri veri analiz programlarıyla değerlendirilerek çeşitli bulgulara ulaşılmış, bu bulgular ışığında Türk Dili derslerinin işleniş esnasında uygulanan yöntemler ve karşılaşılan sorunlar üzerinde çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Türkel (1998), tarafından yapılan yüksek lisans tezinde üniversitelerdeki Türk Dili dersinin yaratıcı ve bilimsel düşünme davranışlarını ne ölçüde geliştirdiğini saptamak amaçlanmıştır. Çalışmanın verileri Abant İzzet Baysal Üniversitesindeki 382 öğrenci ve bu derse giren 8 öğretim elemanı ile yapılan sormaca ile elde edilmiş ve sonuç olarak bu dersin öğrencilerde yazınsal nitelikli yapıtlarla ilgili yaratıcı ve bilimsel düşünme davranışlarını geliştiremediği, dinleme ve konuşmaya dayalı yaratıcı ve bilimsel düşünme davranışlarının gelişmesine az katkıda bulunduğu saptanmıştır.

Çelik Öztürk (1999) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında Türk Dili dersi öğretim elemanları ve Türk Dili dersi okuyan üniversite öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak Türk üniversitelerinde uygulanabilecek bir Türk Dili dersi program modeli geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda Türk Dili derslerinin öğrencinin okuma, yazma ve konuşma gibi dil becerilerini geliştirecek şekilde tasarlanması, Türk Dili öğretim elemanlarının dönem dönem bir araya gelmesi ve belirli aralıklarla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin uygulanması gibi önerilerle Türk Dili dersinin programının zenginleştirilebileceği ifade edilmiştir.

Üniversite Düzeyinde Yazma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dille iletişimin bir yönünü anlatma, öteki yönünü anlama oluşturur. Düşündüklerimizi, duyduklarımızı, görüp yaşadıklarımızı derli toplu ve düzenli bir biçimde anlatmak büyük önem taşımaktadır (Kavcar, 1999: 152).

Bu doğrultuda dil eğitiminde yazma becerisinin geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Günümüzde yazılı anlatım yetersizliği her düzeyde Türkçe öğretiminin önemli bir sorunudur. Üniversite öğrencilerinde de görülen bu yetersizlik bir çok araştırmacı tarafından fark edilmiş ve yükseköğretim düzeyinde yazma becerisi üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Eyüp ve Yurt (2013) tarafından yapılan çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin yazılı anlatım için gerekli olan yazma becerileri öğrencilere altı ayrı konuda yazdırılan metinlerin içerik analizi yoluyla incelenmesi çalışması ile değerlendirilmiş ve çalışma sonucunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin yazılı anlatım becerisine yeterli düzeyde sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Karasakaloğlu ve vd. (2010) tarafından yapılan çalışmada Yazılı Anlatım dersinin sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıklarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada

Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı birinci sınıfta öğrenim görmekte olan 98 öğrenci yer almış ve sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri “yeterli” ve okuma ilgileri “orta” düzeyde bulunmuştur.

Uçgun (2009) tarafından yapılan çalışmada Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenimlerini sürdüren Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımları dikkate alınarak bilgi ve beceri düzeyleri incelenmiş, elde edilen verilere göre bu temel dil becerisinin gelişmesine engel olan etmenleri ortadan kaldırmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Coşkun ve Tiryaki (2013) tarafından yapılan çalışma üniversite öğrencilerinin tartışmacı metin yazma becerilerini belirlemek amacıyla Mustafa Kemal Üniversitesi’nde öğrenimlerini sürdüren 363 birinci sınıf öğrencisiyle araştırmacılar tarafından geliştirilen “Tartışmacı Metin Yazma Formu” kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda tartışmacı metin yazmada sözel ve eşit ağırlıklı alandaki öğrencilerin fen bilimleri alanındaki öğrencilere göre daha başarılı olduğu belirlenmiştir.

Bayat (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarında yer alan sözcük seçimi ve sözdizim boyutunda yapılan hataları betimlemek amacıyla Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde altı değişik anabilim dalında öğrenim gören 189 öğretmen adayının katılımıyla yapılmıştır. Çalışmada katılımcıların yazdıkları akademik yazılarda yer alan sözcük ve sözdizim boyutundaki hatalar saptanmış ve sonuç olarak sözcük boyutunda sözdizimsel boyuta oranla daha çok hata yapıldığı ve toplamda katılımcıların % 96.8’inin yazılı anlatımlarında hata yaptığı saptanmıştır. Buna bağlı olarak anabilim dallarında verilen Türkçe derslerinde, belirlenen bu hata türlerini gidermeye dönük çalışmalar yapılması gerektiği araştırmacı tarafından önerilmiştir.

Seçkin ve vd (2014) tarafından yapılan çalışmada lise ve üniversite öğrencilerinin yazılı anlatımlarında bağdaşıklık unsurlarını kullanımlarını ve tutarlılık düzeylerini belirlemek amacıyla 40 lise ve 40 üniversite öğrencisine üç cümlelik bir giriş paragrafı vererek bu paragraftan hareketle öğrencilere öyküleyici bir metin yazdırılmış ve öğrencilerin yazdıkları metinlerdeki bağdaşıklık unsurları ve tutarlılık düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda bayan öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla bağdaşıklık araçlarına yer verdikleri ortaya çıkmış, bağdaşıklık araçlarından en fazla tercih edilenin gönderim öğeleri olduğu ve ardından bağlama öğelerinin en çok kullanıldığı gerçeği ile birlikte üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerine göre daha anlamlı ve mantıklı yani daha tutarlı metinler kaleme aldığı gözlenmiştir.

Çamurcu (2011) tarafından yapılan çalışmada yükseköğrenime yeni başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilme becerilerini incelemek amacıyla Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünden 49 öğrenciye serbest konulu ikişer kompozisyon yazdırılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin ilk yazdıkları kompozisyonlarındaki yazılı anlatım becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı ancak dönem boyunca öğrendikleri yoluyla bunun gelişebildiği gözlenmiş ve yazma becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir.

Arcı (2008) tarafından yapılan çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerine yazılı anlatım çalışmaları yaptırılmıştır. Öğrencilerin yazdıkları yazılar incelenmiş ve yaptıkları yanlışlar tespit edilmiştir. En çok yapılan yanlışlar belirlenerek gruplandırma yapılmış ve sunulmuştur. Araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 68.6) imla yanlışları yaptıkları, yine önemli bir kısmının (% 37.3) planlamada hataya düştükleri, yaklaşık üçte birinin (% 31.3) ana fikir ve yardımcı fikirleri oluşturmada zorlandıkları, her dört öğrenciden birinin (% 27.7) cümle yanlışları yaptığı ve yazısının bozuk olduğu, yine yaklaşık her dördünden birinin (% 24.1) noktalamada hataya düştüğü, her beş öğrenciden birinin (% 19.2) kâğıt düzenine yeterince uymadığı ve bir kısmının da (% 7.2) yazıya başlık koymada yanlış yaptığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca araştırmacı tarafından yazma becerisini geliştirmek amacıyla yapılabilecekler öneri olarak sunulmuştur.

Tüzel ve Tok (2013) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin dijital ortamlardaki yazma tecrübelerini betimlemeyi amaçlamışlar ve çalışma gruplarını 48 öğrenciden oluşturmuşlardır. Çalışma sonucunda dijital ortamlarda yazmanın kullanıcılara; fiziksel rahatlık, zaman tasarrufu, ekonomik olma, kolay paylaşım imkânı, görsellerin kullanımı, okunaklı yazabilme, yazım ve noktalama sorunlarının azalması, sayfa düzeni ve arşivleme gibi kolaylıklar sunduğu için tercih edildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Göçer (2012) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının yazma eğitimi dersi yetizleme çalışmaları çerçevesinde ortaya koydukları metinler art ve öngönderim kullanımı açısından incelenmiş, Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla ortaya koydukları metinlerin adıl kullanımı ile yapılan art gönderimin yeterli sıklığa sahip olduğu; diğer artgönderim türlerine yönelik gönderimlerle ön gönderim bakımından normal seviyede bir kullanımın olduğu görülmüştür.

Karadağ ve Kayabaşı (2013) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının yazmayı engelleyen etmenlere ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla 107 öğretmen adayından elde ettikleri veriler yoluyla öğretmen adaylarının yazma alışkanlığına sahip olmadıklarını, öğretmen adayları tarafından yazmayı engelleyen etmenlerin başında bilgi birikiminin ve deneyimin olmaması, ilgi eksikliği, yazmanın alışkanlık haline getirilmemiş olması, yazmaya odaklanamama ve söz varlığının geniş olmamasının gösterildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Ceran (2013) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının Yazma Eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla 37 maddelik bir tutum ölçeği hazırlanmış, Ölçek Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören 137 üçüncü sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Türkçe öğretmeni adaylarının Yazma Eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete ve ders başarı notuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kız öğretmen adaylarının derse karşı tutumlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tiryaki (2012) yaptığı çalışmada üniversite 1.sınıf öğrencilerinin yazma kaygısını ve bunu çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet ve alan) farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 363 öğrenciye yazma kaygısı ölçeğini uygulamış ve sonuç olarak öğrencilerin % 15.7'sinin yazma kaygısının düşük, % 66.9'unun orta düzeyde ve % 17.4'ünün ise yüksek olduğu öğrencilerin yazma kaygısı düzeylerinde cinsiyet ve alana (sözel, sayısal ve eşit ağırlık) göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmiştir.

Özdemir Erem (2012) tarafından yapılan çalışmada anne ve babaların eğitim düzeylerinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma alışkanlıklarına etkisini incelemek amacıyla 854 öğrenciye araştırmacı tarafından geliştirilen yazma alışkanlığı ölçeği uygulanmış ve araştırma sonunda annelerinin eğitim düzeylerinin babaların eğitim düzeylerine göre Türkçe öğretmeni adaylarının yazma alışkanlıklarını daha fazla etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite Düzeyinde Okuma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Okuma, bilgiye ulaşmanın en kısa yollarından biridir. Okuma, insanların yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir (Akyol, 2006: 29). Okumanın yaşa ve eğitim sürecine göre farklılıklar gösterdiği bilinmeli, okuma eğitiminde yaş gruplarına uygun yöntemler uygulanmalıdır. Bu nedenle okuma eğitimi ile ilgili dönemler ve bu dönemlerin özellikleri dikkate alınarak bir süreç oluşturulursa okuma eğitimi daha başarılı olacaktır (Elbir ve Bağcı, 2013: 232). Bu gereklilik doğrultusunda yükseköğretim düzeyinde okuma becerisi ile ilgili araştırmalar önem kazanmakta ve birçok araştırmacı bu konuda çalışmalar yapmaktadır.

Keklik ve Çakmakçı (2013) tarafından yapılan araştırma meslek yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin ortaöğretim alan seçimlerine ve cinsiyetlerine göre okuma düzeylerini belirlemek amacıyla Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'nde 496 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışmada sonuç olarak ortaöğretim alan seçimlerine göre ise sayısal öğrencilerin çoğunluğunun birinci düzeyde; eşit ağırlık ve sözel öğrencilerin çoğunluğunun ise üçüncü düzeyde yoğunlaştığı görülmektedir. Kız öğrencilerin okuma düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmacılar tarafından meslek yüksekokulu öğrencilerinin okuma düzeylerini arttıracak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Topuzkanamış ve Maltepe (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeyleri ve okuma stratejilerini kullanma düzeyleri araştırılmıştır. Çalışmada okuduğunu anlama düzeyi ve okuma stratejilerini kullanma düzeyinin; ana bilim dalı, öğretim türü, cinsiyet ve akademik başarı puanına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde 569 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının okuduğunu anlama düzeyleri yetersiz bulunmuş, Okuduğunu anlama bakımından öğretim türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmamış fakat kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, akademik başarı puanı yüksek öğrencilerin de akademik başarı puanı düşük öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür.

Odabaş ve Vd (2008) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'de okuma kültürünün gelişmiş ülke ortalamalarının oldukça altında olduğu gerçeğinin üniversite öğrencileri üzerine ne düzeyde yansıdığına ilişkin durum saptaması yapılmıştır. Çalışma Ankara Üniversitesi lisans öğrencileri üzerinde yapılmış ve çıkan sonuçlara göre yükseköğrenim boyunca öğrencilerin okuma becerisinde gelişme olduğu, buna karşın yeterli okuma alışkanlığına sahip olmadıklarını göstermektedir.

Maden (2012) yaptığı çalışmada ekran okuma türlerine yönelik sınıflandırma ve Türkçe öğretmeni adaylarının ekran okumaya yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 100 Türkçe öğretmeni adayından elde ettiği veriler yoluyla öğretmen adaylarının ekran okumaya yönelik hem olumlu hem de olumsuz yönde görüşe sahip olduklarını belirlemiştir.

Topçuoğlu Ünal ve Sever (2013) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmenliği adaylarının eleştirel okumaya yönelik özyeterlik algılarını belirlemek amaçlanmış ve araştırma sonucunda Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin eleştirel okumaya yönelik algılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Temizkan (2011) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının temel dil becerilerinden okuma becerisine ilişkin kavramları öğrenme düzeylerini ve bu alana ilişkin kavram yanlışlarını tespit etmeyi amaçlamış ve Anlama Teknikleri II: Okuma Eğitimi dersini almış 126 öğretmen adayından elde ettiği veriler ile öğretmen adaylarının "Okuma ve Temel Kavramlar", "Okuma Tür, Yöntem ve Teknikleri", "Metin Türlerine Göre Okuma" başlıkları altında bulunan kavramları öğrenme düzeyi açısından yetersiz olduğunu tespit etmiştir.

Üniversite Düzeyinde Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Konuşma becerisi diğer dil becerileri, yazma, okuma ve dinlemeye göre hem Türkçe öğretim sürecinde hem de bu alanda yapılan çalışmalarda en fazla ihmal edilen beceri alanıdır. Ancak son dönemlerde üniversite düzeyinde konuşma becerisi üzerine yapılan çalışmaların sayısı artış göstermektedir.

Yaman ve Suroğlu Sofu (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarına yönelik "Konuşma Kaygısı Ölçeği" (KKÖ) geliştirilmiş, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelenmiştir. Araştırma Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe, Fen Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler, Zihinsel Engelliler, İngilizce, Okul Öncesi, Bilgisayar Teknolojileri ve Sınıf öğretmenlikleri bölümleri birinci ve dördüncü

sınıf öğretmen adayları olmak üzere toplam 9 bölüm 607 öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin öğrencilerin konuşma kaygı düzeylerinin değerlendirilmesinde eğitimciler tarafından geçerli ve güvenilir biçimde kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğu ifade edilmiş ve bu yolla, konuşma kaygısı yüksek olduğu belirlenen öğretmen adayları için iyileştirici yaklaşımlar geliştirilerek, konuşma kaygısını azaltacak tedbirler geliştirilebileceği önerisinde bulunulmuştur.

Arslan (2012) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşma becerisi ile ilgili çeşitli görüşlerini belirlemek amacıyla 500 öğrenciye kendisinin geliştirdiği anketi uygulayarak veriler elde etmiş ve çalışma sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun topluluk karşısında konuşmak istediği fakat Türkçeye hâkim olunmaması, Türkçenin sonradan öğrenilmesi, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, dinleyicilerin alaycı davranışları, özgüven eksikliği, utangaç mizaç, diksiyon problemleri, anlaşılma endişesi gibi çeşitli sebeplerden dolayı ellerine fırsat geçse bile topluluk karşısında konuşmadıkları veya topluluk karşısında konuşmayı gerektiren görevlerden kaçındıklarını belirlemiştir.

Ceran (2012) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla 34 maddelik bir tutum ölçeği hazırlanmış, ölçek 137 üçüncü sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumları cinsiyete ve ders başarı notuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kız öğretmen adaylarının derse karşı tutumları erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu, ders başarı notuna bakıldığında ise ders başarı notu iyi olan öğrencilerin, orta ve geçer olanlarına göre derse karşı daha olumlu bir tutum sergilediği tespit edilmiştir.

Er ve Demir (2013) yaptıkları çalışmada Türkçe öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin, staj okullarındaki Türkçe öğretmenlerinin konuşma becerilerine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla 39 öğrenciye yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulamışlardır. Araştırma sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunluğu Türkçe öğretmenlerinin konuşmanın hitap boyutu ile ilgili olumlu görüş bildirmişler ayrıca öğrenciler, öğretmenlerin sözcük dağarcıklarının yeterli olmamasından dolayı sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tüfekçioğlu (2013) yaptığı çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının farklı türlerdeki cümlelerde vurgulu söylenmesi gereken sözcükleri belirleyebilme becerilerini tespit etmek amacıyla 31 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların Türkiye Türkçesindeki teorik olarak belirlenen cümledeki vurgulu sözcükleri ağırlıklı olarak vurgulamadıklarını, eksiltili cümlede vurguyu birbiri ile anlamsal olarak bağımlı son sözcük grubunda yoğunlaştırdıklarını ve cümlede vurguyu daha çok edat, bağlaç, ünlem üzerine yoğunlaştırdıklarını tespit etmiştir.

Kurudayıoğlu (2011) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının sözlü anlatımları sırasında kullandıkları düşünceyi geliştirme tekniklerini tespit etmek amacıyla Sözlü Anlatım I dersi kapsamında önceden belirlenen konular çerçevesinde 110 öğretmen adayından 5-7 dakikalık bir hazırlıklı konuşma yapması istenmiş, kamera ile kaydedilen konuşmalar araştırmacının kendisi ve bir araştırma asistanı tarafından deşifre edilerek kullanılan düşünceyi geliştirme tekniklerinin sıklık ve yaygınlıkları tespit edilmiştir.

Üniversite Düzeyinde Dinleme Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Dil denilen anlaşma sistemi ilk önce dinlemeyle fark edilir. İnsan, hayatının çok önemli bir parçası olan dili dinleme becerisi sayesinde öğrenmekte ve kullanmaktadır (Özbay, 2009: 58). Dinleme; öğrenme, anlama ve zihinsel becerileri geliştirmede önemli bir alandır (Güneş, 2007: 74). Bu önem

gereği yükseköğretim düzeyinde dinleme becerisi ile ilgili araştırmalar önem kazanmakta ve birçok araştırmacı bu konuda çalışmalar yapmaktadır.

Kurudayıoğlu ve Kana (2013) yaptıkları çalışmada Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Eğitimi ve Dinleme Becerisi Özyeterlik Algılarını tespit etmeyi amaçlamışlar, ve geliştirdikleri ölçeği 247 Türkçe öğretmeni adayına uygulayarak Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme eğitimi ve dinleme becerisi özyeterlik algılarına sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Karadüz (2010) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği bölümünde 3. sınıfta öğrenim gören 34 öğrenciyle yapılan yazılı görüşme ve odak grup görüşmesi yoluyla elde ettiği verilerle öğretmen adaylarının dinleme sırasında kullandıkları bilişsel, duyuşsal ve beden diline yönelik stratejileri tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucuna göre Türkçe ve sınıf öğretmeni adayları öğrenme ortamlarında çoklu ve zengin dinleme stratejilerini kullanmamaktadırlar.

Emiroğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının dinlemeye ilişkin yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmak ve bu sorunların çözümüne ilişkin düşünce ve yaklaşımlar geliştirmek amacıyla 97 Türkçe öğretmeni adayının görüşü alınmıştır. Araştırma sonucunda katılımcılar, dinleme sorunlarının % 58 oranında göndericiden, % 22 oranında alıcıdan ve % 21 oranında diğer sorunlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Yoncalık ve Çimen (2006) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının kişilerarası iletişimde dinleme beceri düzeylerini tespit etmek amacıyla 150 sınıf öğretmeni ile 150 beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğretmeni adayından veriler elde etmişler ve çalışma sonucunda öğretmen adayları iki farklı alandaki öğrencilerin “orta” düzeyde dinleme becerisine sahip olduklarını; cinsiyet ve bölümler açısından önemli bir farklılığın olmadığını belirlemiştir.

Cihangir (2000) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında etkin dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik olarak hazırlanan eğitim programının, üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla 30 üniversite öğrencisi ile deneysel bir çalışma yürütülmüş ve çalışma sonunda uygulanan eğitim programının üniversite öğrencilerinin başkalarını dinleme becerileri üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Yükseköğretimde ana dil öğretimi ile ilgili ilk olarak Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesinde okutulmaya başlayan zorunlu Türk Dili dersi, YÖK'ün 1981 yılında kurulmasıyla birlikte bütün üniversitelerde ve her programda okutulmak üzere zorunlu dersler arasına alınmıştır. Türk Dili dersi üniversitelerin bazı birimlerinde “Yazılı ve Sözlü Anlatım” adı altında da okutulmaktadır. Bu dersin zorunlu kılınma gereksesi çerçeve programda şu şekilde yer almaktadır.

“İlk ve orta öğretimde dilbilgisi ve Türkçe dersleri yeterli ölçü ve nitelikte ele alınmadığı için üniversiteye gelen öğrenciler, Türkçeyi doğru ve güzel kullanma yeteneğini kazanamamış bulunmaktadır. Bu sonuçta, Türk dilinin elli yıldan beri çeşitli yönlere çekilmesinden doğan istikrarsızlığın da etkisi vardır. Bu durum, üniversite öğrenimi için yetersizlik olarak kendini göstermiş ve yükseköğretime Türk Dili derslerinin konmasını zaruri kılmıştır.” (Vural 2007: 496). Çerçeve programda ifade edilen gerekçelerin günümüzde hala geçerliliğini koruyup korumadığı yapılan araştırmaların sonuçları doğrultusunda değerlendirilebilir.

Yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaları genel olarak değerlendirdiğimizde, üniversitelerde okutulan Türk Dili dersi ve yazma becerisi ile ilgili yapılan çalışmaların sayısının fazla olduğu dikkat çekmektedir. En az çalışmanın yapıldığı beceri alanları diğer Türkçe öğretim dönemlerinde olduğu gibi konuşma ve dinleme becerisidir.

Yapılan çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde yükseköğretim düzeyinde Türkçe öğretimi ile ilgili ortaya çıkan sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının çok fazla gelişmediği ve okuduğunu anlama düzeylerinin yetersiz olduğu ve kız öğrencilerin okuduğunu anlama konusunda erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.
- 2- Üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin istenilen düzeyde olmadığı, öğrencilerin yazılı anlatımlarında hata yaptığı ancak yapılan etkinlikler yoluyla yazma becerisinin geliştirilebildiği ortaya konulmuştur.
- 3- Üniversite öğrencilerinin Türk dili dersinin amaçları ve hedefleri konusunda bilgiye sahip olmadıkları; daha önce bu konuda aralarında konuşmadıkları veya ders hakkında kendi kendilerine hiç düşünmedikleri ortaya çıkmıştır.
- 4- Üniversitelerde okutulan Türk Dili dersinin öğrencilerde yazınsal nitelikli yapıtlarla ilgili yaratıcı ve bilimsel düşünme davranışlarını geliştiremediği, dinleme ve konuşmaya dayalı yaratıcı ve bilimsel düşünme davranışlarının gelişmesine az katkıda bulunduğu saptanmıştır.
- 5- Türkçede noktalama işaretlerinin kullanım kurallarının edinilmesinde derlemlere dayalı dil öğretim materyal ve etkinlikleri ile çalışan öğrencilerin sunuş merkezli (tümdengelim) yöntem ile eğitim alan öğrencilere kıyasla daha etkili bir öğrenme sağladığı tespit edilmiştir.
- 6- Üniversite öğrencilerinin Türkçenin söz dizimi ile ilgili bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ve yazılı anlatımlarında yazım kuralları ve noktalama ile ilgili hatalarının çok fazla olduğu ortaya çıkmıştır.
- 7- Üniversite öğrencilerinin kullandıkları sözcükler üzerine yapılan çalışmalar daha çok belirli alanlar çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin deyimleri kullanma düzeyleri oldukça düşüktür. Türkçe öğretmeni adayları deyimleri daha çok tartışmacı anlatımda kullanmakta, Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımda kullandıkları sözcüklerin % 12'si yabancı kökenli sözcüklerden oluşmaktadır. Son olarak üniversite öğrencilerinin aktif kelime hazinesi 1324 olarak belirlenmiştir.

Yukarıda ifade edilen sorunların ortadan kaldırılması ile ilgili şu çözüm önerileri sunulabilir:

- 1- Üniversite düzeyinde Türkçe Öğretimi, öğrencinin okuma, yazma ve konuşma gibi dil becerilerini geliştirecek şekilde tasarlanmalıdır.
- 2- Üniversite düzeyinde Türkçe öğretimi öğretim elemanları ortak bir program doğrultusunda bu dersleri vermeli ve dönem dönem bir araya gelerek fikir alışverişinde bulunmalıdırlar.
- 3- Üniversite öğrencileri dilimizin en güzel ürünleri olan edebi metinlerle tanıştırılmalı ve bu yolla öğrencide ana dili bilincinin oluşturulması sağlanmalıdır.
- 4- Dilin iletişim boyutu tüm derslerde dikkate alınmalı ve çok fazla gramer öğretimine yer verilmemelidir.
- 5- Üniversite öğrencilerine okuma sevgisi kazandırılması ve okuma alışkanlığı edindirilmesi için çeşitli etkinliklerin yer aldığı ders dışı çalışmalar yapılmalıdır.
- 6- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak farklı konularda kitaplar okutulmalı ve o kitaplar hakkında eleştirilerin yapıldığı ders saatleri düzenlenmelidir.

7- Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek adına farklı tekniklerin iç içe kullanıldığı yazma çalışmaları ders içerisinde uygulanmalı ve yapılan hatalar ders içerisinde öğrenci ile birlikte değerlendirilmelidir.

Kaynakça

- Akçay, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı kökenli bilişim terimlerinin Türkçe karşılıklarını bilme yeterliklerinin çeşitli değişkenlerden açısından incelenmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı Yıl : 6 Sayı : 11*
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretimi yöntemleri*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arıcı, A. F. (2008). Üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım hataları, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 209-220.
- Arslan, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin “Topluluk Karşısında Konuşma” İle İlgili Çeşitli Görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği), *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3*, p.221-231
- Arslan, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin İstiklal Marşı’ndaki anahtar kelimeleri bilme durumları, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013*, p.735-746
- Batur, Z. (2010). Kitle iletişim araçlarının oluşturduğu yeni bir dil katmanı: Öğretmen adaylarının kullandığı kitle iletişim jargonu, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3/2 Sayfa 63 -73
- Bayat, N. (2013). Öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarında sözcük seçimi ve sözdizim hataları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Kış-2013 Cilt:12 Sayı:43 (116-144)
- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi ile ilgili tespitler değerlendirmeler ve öneriler, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVII (2)*, 2004, 173-182
- Ceran, D. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Cilt 5, Sayı 8, Sayfa 337-358
- Ceran, D. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1*, p.1151-1169
- Cihangir, Z. (2000), *Üniversite Öğrencilerine Verilen Etkin Dinleme Becerisi Eğitiminin Başkalarını Dinleme Becerisine Etkisi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Coşkun, E, Tiryaki, E, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin tartışmacı metin yazma becerileri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 28(2)*, Sayfa: 102-115
- Çamurcu, D. (2011). Yüksek öğrenimine yeni başlayan Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin yazma becerilerinin incelenmesi. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, 503-518.
- Çelik, S, Elkatmış, M. (2013). Derlem destekli Türkçe dil etkinliklerinin üniversite öğrencilerinin noktalama işaretleri kullanım yeterliklerinin geliştirilmesi üzerindeki etkisi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, Sayfa 1079-1094
- Çelik Öztürk, Z. (1999). *Türk üniversiteleri için Türk dili dersi program modeli*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çiftçi, M. (1991). *Bir grup yükseköğretim öğrencisi üzerinde kelime serveti araştırması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, N, Yılmaz, E. (2003). *Türk Dili El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayıncılık

- Duman, A. (1997). *Üniversitelerin Türk dili ve edebiyatı bölümleri dışındaki bölümlerinde Türkçenin eğitimi ve öğretimi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Elbir, B, Bağcı, C. (2013). Birinci ve ikinci kademe okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 11, Sayfa 229-247.
- Emiroğlu, S, (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Sorunlarına İlişkin Görüşleri, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 11, Sayfa 269-307
- Er, O, Demir, Ö, (2013). Konuşma Becerisinin Türkçe Öğretmenleri tarafından Kullanılabilirliğine İlişkin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013*, p.1417-1436
- Ergin, M. (2004). *Türk Dil bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Eyüp, B, Yurt Uzuner, S. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir inceleme, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, Sayfa: 51-66
- Göçer, A, (2012). Türkçe Öğretmen Adaylarının Yetizleme Çalışmalarıyla Oluşturdukları Metinlerde Öngönderim ve Artgönderim Kullanımının Görünümü, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 32, Sayfa 240-254
- Gülay, E. (2012). *Meslek yüksekokullarında Türk dili dersinin etkililiğinin arttırılmasına yönelik bir aksiyon araştırması*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gülay, E, Durukan, E. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin Türk dili dersi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi: Bir aksiyon araştırması, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 1/2 2012 s. 38-50,
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- İşeri, K. (2010). Türk üniversite öğrencilerinin deyimleri tahmin etme durumları, *Türklük Bilim Araştırmaları Dergisi (TÜBAR) XXVII-/Bahar*
- Karadağ, R, Kayabaşı, B, (2013). "Neden Yazı Yazmıyoruz?" : Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yazmayı Engelleyen Etmenlere İlişkin Görüşleri (Adıyaman Üniversitesi Örneği), *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 15, Sayfa 1-32
- Karadüz, A, (2010). Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 29, Sayfa 39-55
- Karataş, M. (2013). Üniversitelerdeki Türk Dili dersi ve Türkçe konusundaki tutumlar, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1*, p.1881-1898
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 27, Sayı 1(2007) 141-153
- Karasakaloğlu, N, Saracaloğlu, A, S, Dedeşali, N, C. (2010). Yazılı anlatım dersinin sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıklarına etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, Sayfa 389-402
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve Eğitim*. Ankara: Engin Yayınevi
- Keklik, S, Çakmakçı, C. (2013). Bülent Ecevit Üniversitesi örneğinde meslek yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin okuma düzeylerinin belirlenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 33, Sayı 2, Sayfa 245-268.
- Köstekçi, M. (1992). *Üniversite öğrencilerinin cümle hataları üzerine bir analiz çalışması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.

- Kurudayıoğlu, M, (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sözlü Anlatımlarının Düşünceyi Geliştirme Teknikleri Açısından İncelenmesi, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR-XXIX)*, Sayfa 213-226
- Kurudayıoğlu, M, Kana, F. (2013). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Becerisi ve Dinleme Eğitimi Özyeterlik Algıları*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, Sayfa 245- 258
- Lüle Mert, E. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının yabancı kökenli sözcük kullanımlarına ilişkin bir inceleme, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/4, p. 2357-2369
- Maden, S, (2012). Ekran Okuma Türleri ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Ekran Okumaya Yönelik Görüşleri, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, Sayı 3, Sayfa 1-16
- Odabaş, H, Odabaş, H, Z, Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: *Ankara Üniversitesi Örneği*, *Bilgi Dünyası Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, Sayfa 431-465
- Onan, B, Baş, B. (2009) Türkçe öğretmen adaylarının yazılı anlatımlarında deyim kullanımı: Hatay ve Sivas örneği *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt/Volume:6, Sayı 12, s. 113-139
- Özbay, M. (2009). *Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir Erem, N, H, (2012) Ebeveynlerinin Eğitim Düzeylerinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Alışkanlıklarına Etkisi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Cilt 5, Sayı 5, Sayfa 227-245
- Pilav, S. (2008). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Seçkin, P, Arslan, N, Ergenç, S. (2014). Bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından lise ve üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 3/1 Sayfa: 340-353
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2000). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tan, T. (2012). Mersin Üniversitesi fakülte ve yüksekokullarında yürütülen Türk dili derslerinde uygulanan yöntemler üzerine bir inceleme, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Temizkan, M, (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Temel Dil Becerilerinden Okuma İle İlgili Kavramları Öğrenme Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 17, Sayfa 29-47
- Tiryaki, E, N, (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yazma Kaygısının Çeşitli Değişkenler Açısından Belirlenmesi, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 14-21
- Topçuoğlu Ünal, F, Sever, A, (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Okumaya Yönelik Özyeterlik Algıları, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, Sayı 6, Sayfa 33-42
- Tüfekçioğlu, B, (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Farklı Türlerdeki Cümlelerde Vurgulu Sözcükleri Belirleyebilme Becerilerine Yönelik Bir Araştırma, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/4 Spring 2013, p.1367-1380
- Türkel, A. (1998). Yükseköğretimdeki Türk Dili derslerinin yaratıcı ve bilimsel düşünme açısından değerlendirilmesi (*Bolu AİBÜ Örneği*), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tüzel, S, Tok, M, (2013). Öğretmen Adaylarının Dijital Yazma Deneyimlerinin İncelenmesi, *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı 15, Sayfa 577-596

- Topuzkanamış, E, Maltepe, S. (2010). Öğretmen adaylarının okuduğunu anlama ve okuma stratejilerini kullanma düzeyleri, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR-XXVII)*, Sayfa 655-677
- Uçgun, D. (2009). Yazılı anlatımları açısından Türkçe öğretmeni adaylarının bilgi ve beceri düzeylerine yönelik bir değerlendirme, *The First International Congress of Educational Research* sunulmuş sözlü bildiri. 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale
- Vural, H. (2007). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi üzerine, *Türk Dili Dergisi, TDK Yayınları*, Sayfa 496-503
- Yaman, H, Suroğlu Sofu, M. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 3, Sayfa 41-50*
- Yoncalık, O, Çimen, Z, (2006). Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi Düzeyleri, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, Sayfa 135-144.*